

مرکز بررسی‌ها و مطالعات راهبردی - نکته روز شماره ۱۸ - نهم مهر ۹۳

لزوم کاهش شدت انرژی از طریق سیاست‌های اقتصاد کلان

دکتر محمدرضا رفعتی

توضیح اجمالی:

ترکیبی از سیاست‌های پایین نگاهداشتن مصنوعی قیمت انرژی و حمایت غیرهدفمند از تولیدات داخلی در قالب سیاست جایگزینی واردات، در کنار مباحثی همچون تحریم و عدم بهره‌گیری از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در دهه‌های اخیر باعث گردیدند تا شدت انرژی (انرژی مصرفی به ازاء تولید یک واحد از تولید ناخالص داخلی) به شدت افزایش یابد. هدر رفتن منابع انرژی، تولید کالاهای غیراستاندارد و پرمصرف که اغلب قابلیت صدور ندارند، لطمه جدی به محیط زیست و سلامت افراد و افزایش هزینه درمان تنها بخشی از تبعات این امر بوده‌اند.

طرح هدفمند کردن یارانه‌های انرژی و واقعی شدن قیمت آنها، گرچه اقدامی صحیح در جهت رفع این مشکل به شمار می‌رود، لکن اثرگذاری جدی آن منوط به حصول شرایط و سیاست‌های تکمیلی است که در زیر مورد اشاره قرار می‌گیرند.

نکات کلیدی:

۱. نباید اجازه داده شود تا افزایش شدید سطح عمومی قیمت‌ها، باعث کاهش قیمت نسبی انرژی گردد. زیرا مصرف هر کالا نه تابع قیمت اسمی، بلکه تابع قیمت نسبی (قیمت واقعی) است. این امر انضباط مالی و پولی دولت را طلب می‌کند.
۲. نباید اجازه داده شود تا افزایش قیمت ارز، دور جدیدی از افزایش قیمت انرژی را طلب کند. این امر مستلزم مدیریت و انضباط در سیاست‌های تجاری و ارزی است.

۳. نباید اجازه داد که تولید کنندگان داخلی کماکان تولید کالاهای غیر استاندارد و پر مصرف را ادامه دهند و باید رعایت استانداردهای انرژی طی یک مدت کوتاه اجباری شود.

۴. نباید اجازه داد که کالاهای بی کیفیت وارداتی منجر به افزایش مصرف انرژی شوند و واردات این گونه کالاها باید ممنوع یا با حقوق ورودی تصاعدی رو به رو باشد. این امر مستلزم بازنگری در سیاست‌های تجاری است.

۵. تکنولوژیهای قدیمی و منسوخ شده باید به سرعت جای خود را به تکنولوژیهای جدید بدهند که این امر از جمله مستلزم جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به ویژه در صنایع انرژی بر است (سیاست صنعتی).

